

Ik herinner mij ...

Merel Boer

'Ik ben een frequente kerkhofbezoeker', vertelt Luuk den Hartog wanneer we elkaar in deze tijden van corona via de telefoon spreken. Met zijn camera in de hand loopt hij tussen de graven door, op zoek naar beelden die een verhaal vertellen. Ingezakte graven, mooie letters of een bijzondere lichtval. 'Op een kerkhof kun je zien hoe mensen hun verdriet uiten over het verliezen van een dierbare in hun leven,' zegt den Hartog. 'Bringen ze bloemen? Tuigen ze het graf een beetje op? Of komt er juist nog zelden iemand en zie je in april nog een kerststukje staan? Dat levert soms bijzondere beelden op, zoals een overwoekerd graf met het restant van een bordje waarop *We zullen je nooit vergeten* staat.'

Tijdens zijn wandelingen over verschillende begraafplaatsen in onder andere Hasselt, Turnhout en Gent legde Den Hartog ook de verschillende portretjes vast die in deze uitgave verspreid zijn opgenomen. De serie was geen vooropgezet plan, maar ontstond toen hij de beelden bij elkaar zette om de menselijke levensloop te laten zien. 'De plaatjes op de graven zijn tussen de vijftig en honderd jaar oud. Vaak zijn ze verweerd en zit er een flinke portie verwaarlozing op het graf. Er komt bijna geen bezoek meer, dus het onkruid tiert er flink. Je kunt hier goed zien wat de tijd met een graf gedaan heeft.'

De tijd is een terugkerend thema in het werk van Den Hartog. 'Ik ga op zoek naar de vergankelijkheid van materie. Dingen verdwijnen, gaan kapot, laten hun sporen na. Op een kerkhof zie je dit in extremo in het verschil tussen een vers of een heel oud graf. Het verhaal van die vergankelijkheid probeer ik in beeld te brengen.'

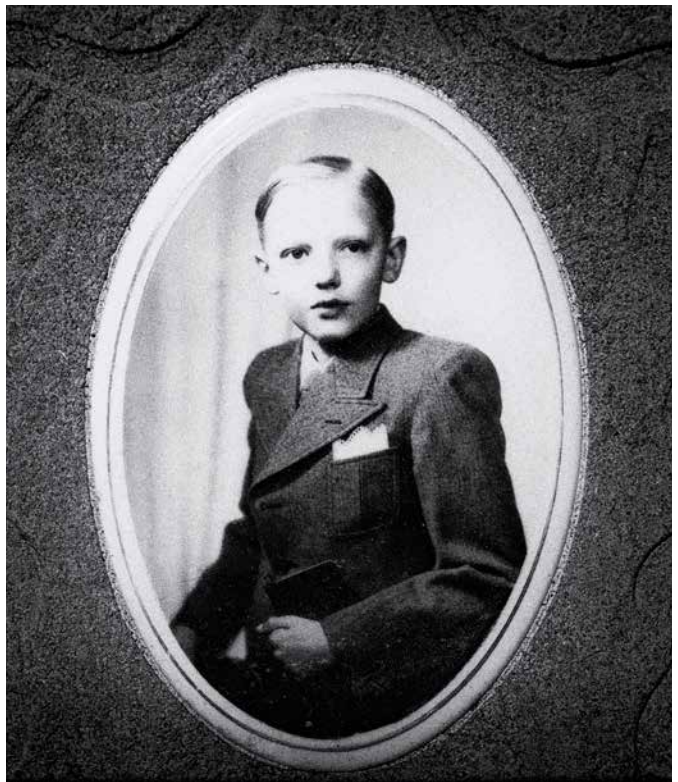
De serie met de portretjes bestaat uit in totaal zestien beelden met vierregelige teksten. Deze begeleidende teksten heeft den Hartog niet specifiek bij het betreffende beeld geschreven, maar wel speciaal gekozen bij de levensfase van de geportretteerde.

Vorig jaar werd de serie geëxposeerd in het portaal van de dorpskerk in Nuenen. 'Dat was een bijzondere ervaring, omdat ik merkte dat de foto's bij sommige mensen veel losmaakten. De beelden halen herinneringen boven over de ouders, een verloren kind of een ander familielid dat is overleden. Het brengt mensen weer in contact met hun verdriet. Daarom heet de serie: *Ik herinner mij ...* Doelend op het moment waarop het beeld mensen aanspreekt in hun persoonlijke leven. Wanneer het emoties, gedachten en verhalen bij hen oproept.'

Merel Boer is humanistisch geestelijk verzorger bij Justitie te Alphen aan den Rijn en redactielid van dit tijdschrift. E-mail: m.boer@dji.minjus.nl. E-mail Luuk den Hartog: l.denhartog29@gmail.com.

hoe we het konden wisten we niet
maar we liepen van je weg
onze voeten aarzelden alleen
de tranen wilden niet meer wachten

de bladeren worden rood en geel
je moet nu gaan het is tijd
vergeet niet je dikke trui want
onderweg zal het zeker koud zijn

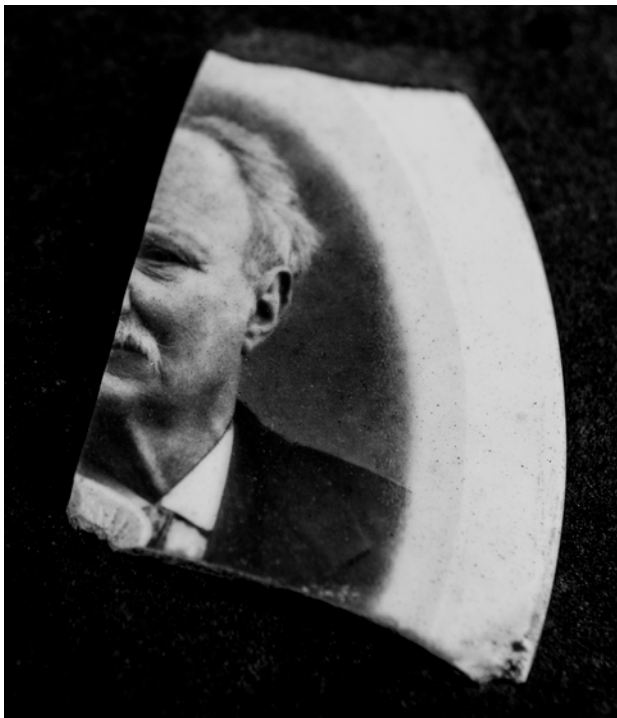
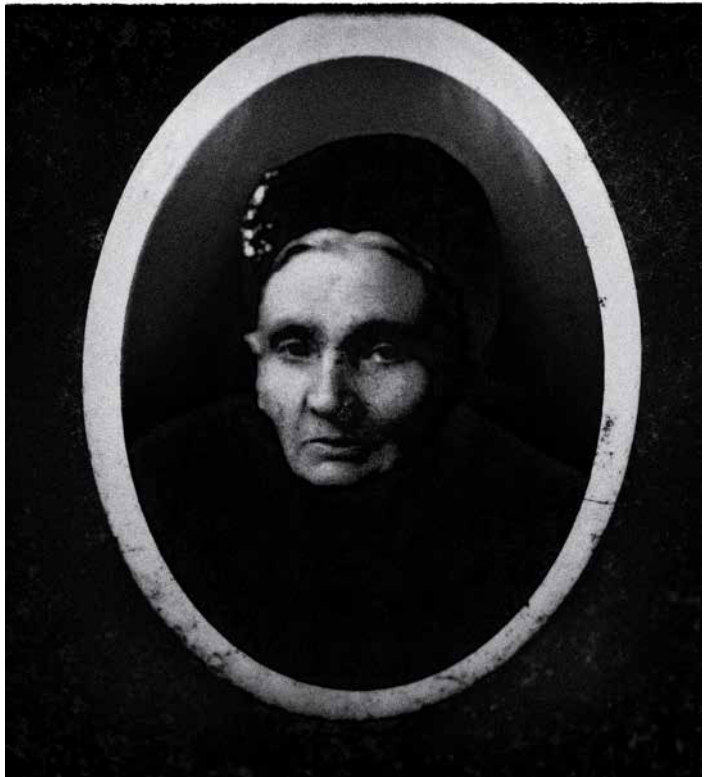

natuurlijk wist ik
dat je niet kon blijven
dat je als een wolk verdwijnen zou
maar je dreef zo vlug voorbij

maar nu je moet gaan
dieper in de duisternis
wie behoedt mij voor de vrieskou
wie warmt mij na de zomer

eindelijk bij de horizon
raak ik de wolken aan
en val in een onbekende zee
nu is er geen weg terug meer

we zongen muziek voor je
helderder dan ooit tevoren
en in de stilte na het laatste lied
meende iedereen jouw stem te horen